

WYDAWALNIA
PISMA

**Metody
i
formy**

TERAPII
SZTUKA

UNIWERSYTET ZIELONOGÓRSKI

Metody i formy
TERAPII
SZTUKA

REDAKCJA NAUKOWA
Lidia Kataryńczuk-Mania

Zielona Góra 2005

RADA WYDAWNICZA

Marian Nowak (*przewodniczący*), Marian Adamski, Krystyna Ferenz,
Magdalena Graczyk, Stanisław Janik, Lidia Kataryńczuk-Mania,
Tadeusz Nadzieja, Romuald Świtka, Bazyl Tichoniuk,
Irena Bulczyńska (*sekretarz*)

RECENZJA

Aleksandra Maciarz

REDAKCJA

Grażyna Jarzyna

KOREKTA

Ewa Popilka

SKŁAD KOMPUTEROWY

Grzegorz Mania

© Copyright by Uniwersytet Zielonogórski
Zielona Góra 2004

ISBN 83-89712-39-3

OFICyna WYDAWNICZA UNIwersytetu ZIELONOGÓRSKIEGO

65-246 Zielona Góra; ul. Podgórna 50
tel./fax (068) 328 78 64; oficynawydawnicza@adm.uz.zgora.pl
Druk: Zakład Poligraficzny UZ

SPIS TREŚCI

Lidia KATARYŃCZUK-MANIA	
<i>Wstęp</i>	5
Wita SZULC	
<i>Początki arteterapii jako dyscypliny paramedycznej w Europie</i>	7
Piotr ROZMYŚLOWICZ	
<i>Arteterapia jako metoda korygowania zaburzeń emocjonalnych</i>	11
Krystyna FERENZ, Elżbieta PŁODZIEN	
<i>Wyzwalanie emocji w sytuacjach estetycznych w procesie edukacyjnym</i>	19
Eugeniusz JÓZEFOWSKI	
<i>Praktyka sztuki jako terapia – kilka uwag edukatora sztuki</i>	25
Danuta KONATKIEWICZ	
<i>Sekrety tańca: muzyka i ruch jako elementy pedagogiki myślenia twórczego</i>	31
Ewa KOWALSKA, Mirosław KOWALSKI	
<i>Koncepcja muzykoterapii Gertrudy Orff i jej związki z systemem pedagogicznym Carla Orffa</i>	39
Alicja KUCZYŃSKA, Hanna MAKOWSKA	
<i>Drama, która leczy</i>	45
Lidia KATARYŃCZUK-MANIA	
<i>Terapeutyczna funkcja teatryku muzycznego w edukacji wczesnoszkolnej</i>	55
Bernadeta SZCZUPAŁ	
<i>Muzyka w „Programie aktywności – świadomość ciała, kontakt i komunikacja” M. i Ch. Knillów jako jedna z form wieloprofilowego usprawniania dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym</i>	65
Anna WOLSKA	
<i>Muzyka i rysunek w procesach psychoterapeutycznych</i>	71
Irena BIELAWSKA	
<i>Psychorysunek formą terapii pacjentów chorych psychicznie</i>	87
Maria JAŁOCHA	
<i>Taniec jako forma arteterapii</i>	97
Halina PORTALSKA, Marek PORTALSKI	
<i>Wybrane techniki akustyczno-muzyczne w monitorowaniu terapii</i>	111
Halina PORTALSKA, Marek PORTALSKI	
<i>Nowe spojrzenie na muzyczną wizualizację</i>	121

Bernadeta SZCZUPAŁ	
<i>Projekcja rodziny w rysunku dziecka przewlekle chorego.....</i>	133
Paweł CYLULKO	
<i>Tyflomuzykoterapia.....</i>	139
Wiesław KAROLAK	
<i>Twórczość wspomagająca rozwój.....</i>	149
Ewa KLIMAS-KUCHTOWA	
<i>Propozycja muzycznych zajęć afirmacyjnych z dziećmi i młodzieżą.....</i>	165
Małgorzata CZERWIŃSKA	
<i>Twórczość literacka osób niewidzących – sztuka i terapia .....</i>	173
Lidia KATARYŃCZUK-MANIA	
<i>Terapeutyczne warsztaty muzyczne.....</i>	183
Eugeniusz JÓZEFOWSKI	
<i>Warsztaty twórcze aktywności plastycznej w Pracowni Edukacji Twórczej.....</i>	191
Małgorzata B. SIEMIEŹ	
<i>Działania arteterapeutyczne w powstającym Dolnośląskim Ośrodku Osób Twórczych .....</i>	197
Ewa REPELEWICZ	
<i>Wykorzystanie arteterapii w pracy z wychowankami Domu Małego Dziecka.....</i>	207
Maria JAŁOCHA	
<i>Tańce świata w terapii – warsztaty terapii tańcem .....</i>	213
Mirosława NYCZAJ-DRĄG	
<i>Rysunek jako źródło informacji o samopoczuciu dziecka w szkole .....</i>	225

Książka stanowi źródło wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu profilaktyki i terapii artystycznej. Zamieszczone przykłady metod i form terapii mogą być przydatne w pracy terapeutów, nauczycieli, rodziców czy opiekunów. Opracowania znajdujące się w książce mogą stanowić odpowiedź na wciąż aktualną potrzebę nowych, innowacyjnych pomysłów. Zapotrzebowania tego nie zaspokoi niniejsza publikacja, ogromny bowiem obszar, jakim jest problematyka terapii przez sztukę, wymaga jeszcze wielu poszukiwań, badań i pracy. Na pewno opracowania tu przedstawione służyć będą wnikliwej analizie i dyskusji; być może będą inspiracją dla kolejnych publikacji.

Świat sztuki jest jedną z najbardziej odpowiednich dróg terapii. Przedstawione treści stanowią bogate źródło refleksji mogących udoskonalić praktykę terapeutyczną. Książka powstała w celu podzielenia się różnymi pomysłami grona pedagogów i terapeutów. Znajdują się w niej różnorodne propozycje artystycznych środków wyrazu, które wspomagają terapię. Zastosowane przykłady form artystycznych, oprócz rozwijania dyspozycji artystycznych, korzystnie oddziałują na podopiecznych.

Proces artystyczno-terapeutyczny wymaga czasu i cierpliwości. Jest to system wzajemnych oddziaływań między terapeutą a uczniami/pacjentami oraz pomiędzy nimi samymi, który polega na doświadczaniu, przekształcaniu wzajemnych komunikatów werbalnych i pozawerbalnych. Ważne jest, aby nauczyciel-terapeuta robił to świadomie i zgodnie z oczekiwaniami podopiecznych.

Sztuka rozwija wrażliwość artystyczną, wyrabia umiejętność refleksyjnej percepcji. Wprowadzając podopiecznego w aktywne uczestnictwo artystyczne, rozbudzamy u niego twórczą postawę wobec siebie i innych. Uczymy pokonywania trudności w sferze psychiczno-fizyczno-duchowej. Książka jest swoistym forum dającym możliwość podzielenia się doświadczeniami z zakresu realizacji różnych metod i form pracy nad szerokim obszarem terapii artystycznej. Czytelnik odnajdzie w niej przegląd założeń teoretyczno-praktycznych w zakresie postępowania terapeutycznego poprzez działania artystyczne, twórcze, teoretyczne opracowania oraz opis doświadczeń, zapis z praktycznych, realnych działań terapeutycznych.

Autorami artykułów są czołowi znawcy problematyki terapii artystycznej z różnych ośrodków akademickich, psychologicznych i oświatowych w kraju, osoby doświadczone, dzielące się swymi cennymi doświadczeniami z Czytelnikami. Redaktorzy serdecznie dziękują wszystkim autorom za wnikliwe podejście do problematyki, a szczególnie podziękowania składają pani prof. dr hab. Aleksandrze Maciarz za życzliwość i ocenę prezentowanego tu materiału.

Mamy nadzieję, że publikacja przyczyni się do wymiany doświadczeń między wszystkimi, którzy poprzez działania artystyczne chcą pomóc dzieciom i młodzieży w rozwiązywaniu ich problemów poprzez terapię sztuką.

Lidia Kataryńczuk-Mania